

FAO-ROM November 1996 -Intervju av Thomas Gunnarson

-Hur lyder ditt budskap?

"Detta NGO-forum bekräftade vad vi i bonderörelsen i USA har sagt, att mat är en rättighet och vägen till denna rättighet, eller att undvika svält är inte genom vad vi hör från regeringarna, som säger att vi behöver fler transnationella företag, att vi behöver mer bioteknik, att vi behöver mer pesticider, att vi behöver mer frihandel. NGO-forat (non governmental organisation) sa precis som bönderna säger, att vi måste fokusera på familj jordbrukarna -säkerställa deras jordinnehav och bruka jorden på ett sätt som är uthålligt idag och för kommande generationer och tillhandahålla högkvalitativa livsmedel till konsumenterna till överkomliga priser."

-Och ni har diskuterat någon form av kontrakt?

"Idag talade vi om frågan om, a code of conduct, ett förhållningssätt till rätten till mat och ett internationellt fördrag om rätten till mat. Först -the code of conduct- som skall lägga fast rättigheterna och åtagandena för olika aktörer för att uppfylla rätten till mat, -Individer, företag, regeringar, internationella organisationer-, och att fastlägga hur folk skall -broadly speaking- förhålla sig till rätten till mat och i fördraget eller konventioner -beroende på språket- men det är ett åtagande mellan stater och att vara mycket tydligt emot exportdumping och att undvika åtgärder från regeringar som skadar livsmedels säkerheten och hindra åtgärder som driver familj jordbrukare från sin jord."

-Vem representerar du?

"Jag arbetar i USA i ett forskningsinstitut som kallas Institutet för jordbruks o handelspolitik, som servar Familj jordbrukarnas organisation i USA och som särskilt tittar på frågan om internationell politik, Gatt, IMF och dessas påverkan på familj jordbrukarna i landet."

-Och vad anser Du om WTO?

"Många av bondeorganisationerna i USA var mycket emot det slutliga utfallet av Uruguay-rundan, eftersom de ansåg att den skadade bönder både i syd och nord och i tillägg, dessutom, var det tydligt att de huvudsakliga förespråkarna för jordbruksöverenskommelsen i Uruguay-rundan var de transnationella livsmedelsbolagen och att reglerna (i Gatt) gynnade dessa bolag på bekostnad av bönder och konsumenter. Vi kan se det nu när ett stort antal bönder tvingas lämna sina gårdar och också försöken från bolagen att påtvinga oss nya genetiskt modifierade grödor, djur och växter och på ett allvarligt sätt försöka ta makten från bönderna".

-Vad tycker Du om den svenska debatten i de här frågorna om bidrag (subsidiär), vår jordbruksminister A Åhnberg säger att vi måste sänka bidragen (subventionerna) i EU och om vi gör så kommer priserna på världsmarknaden att stiga och det skulle vara den bästa hjälpen vi kunde ge små jordbrukarna i Afrika?

"Well, jag har hört den retoriken från bolagen i USA och från den svenska regeringen under Gatt-rundan, så jag är inte förvånad att höra det igen, men bara för att en minister säger det blir det inte sant för det. Vår erfarenhet, och jag är medveten om att USA är av en annan storlek och mer komplext än Sverige, men vad vi vet är att när man eliminerar regeringsprogram som stöder böndernas priser så får bolagen en fördel av det för att driva ner priserna på global nivå. Så två saker händer - en sak är att bönder, svenska eller andra tvingas odla mer och mer för att försöka kompensera sig för de lägre priserna och de använder mer konstgödsel och plöjer upp mer marginaljordar. Så man äventyrar inte bara miljön med den politiken som hon föreslår utan tenderar också att få ytterligare överproduktion. Det är också därför den politiken favoriseras av konstgödseltillverkare och kemiföretag och andra bolag. Och för det andra - blir resultatet att man överflödar världsmarknaden och driver ned priserna ytterligare".

-Så priserna stiger inte som A Åhnberg säger?!

"Naturligtvis inte, de kommer inte att stiga!".

-Men priserna förutsätts inte vara dumpade! Varför stiger de inte då?

"Well, världsmarknadspriserna är resultatet av två krafter. En är om där finns ett överskott och den andra är priset satt i USA. Den svenska regeringens åtgärder har ingen som helst inverkan på världsmarknaden och det är mycket ohederligt, ett starkt uttryck, men det är dumt och barnsligt och jag vet inte vad, men hur som helst. Priserna i Sverige har inget med världsmarknadspriset att göra. Priserna i USA, satta av USAs kongress sätter världsmarknadspriset utom under speciella omständigheter då det råder extrema underskott som vi hade förra sommaren. Men jag tror att problemet här är att, -det låter för mig att ministern inte vet mycket om jordbrukspolitik och program och det är mycket farligt för om man använder ordet subventioner för att beskriva alla program som påverkar bönder, då gör man ingen skillnad mellan program som vidmakthåller priserna versus program som reducerar jordbruksmark versus program som ändrar på dumpning. -Agricultural dumping- Att sälja produkter -overseas- till priser under produktionskostnad är ett mycket precist problem. USA säljer normalt varor på

världsmarknaden,-jordbruksvaror-råvaror, till ungefär halva produktionskostnaden. Vår organisation publicerar varje år uppgifter om dumpning, där USA då normalt säljer varorna till halva produktionskostnaden, vilket sätter världsmarknadspriset. Om Sverige vill delta på världsmarknaden och det är ett beslut som Sverige får ta, måste Sverige ändra sin prisstruktur på exportmarknaden så den matchar USAs priser. Om USA normalt säljer till halva produktionskostnaden kan Sverige varken möta det priset eller gå under det med en enda nickel. Så jag tror er minister behöver mer omsorgfulla studier i dessa frågor innan hon gör sådana uttalanden som låter mycket idiotiska på en internationell arena. Priserna i Sverige har ingen som helst inverkan på världsmarknadspriset och jag tror att svenska bönder.."

-Men hon menar att EU skall avskaffa sina subventioner... och om så sker menar hon att världsmarknadspriserna kommer att stiga!

"Well, vad jag sett av Uruguay-rundan..."

-Inte bara Sverige på egen hand!

"Ha,ha,ha, jag upprepar vad jag sagt. Det är inte särskilt väl underbyggt av verkligheten. Återigen frågan om subventioner. Ta tex. de stora grödorna- spannmål, sojabönor, osv. så har Europa knappast någon påverkan alls på världsmarknaden. Vete är den enda gröda som europa har en viss inverkan på världsmarknadspriset och vetepriset sätts normalt i nordamerika -så återigen, ministern talar inte om verkligheten-det handlar om ett ideologiskt ställningstagande-. Det är mycket vanligt bland folk som ideologiskt är nyliberaler,- som omfattar den ideologin- att hitta på argument och detta är ett av de vanligaste av dessa påhittade argument, som nyliberaler påstår skulle vara bra för tredje världen. Men vi har nu tillbringat en vecka tillsammans med bönder med miljöintressen, med representanter för det civila samhället från hela jorden- 80 länder-varenda en av dem talade emot din ministers idé r och varenda en av dem säger att din ministers idé, denna nyliberala politik, har ruinerat oss hittills och mer av den politiken kommer att ruinera oss ännu mer så kanske skulle en resa till Jamaica eller Mexico och ta en titt på den politiken, skulle kanske ge mer information.".

-Mycket intressant, men om priserna skulle stiga för de små jordbrukarna i Afrika och Asien eller Latinamerika, skulle det leda till högre produktion i dessa länder om priserna steg?

"I varje land måste bönderna ha ett pris som täcker kostnaden för produktionen. I Mexico steg priset dramatiskt förra året. Men p.g.a. att det steg importerade handeln spannmål så när spannmålen skördades fanns det ingenstans att lagra den ,så priset kollapsade,- det fungerade inte som man hade föreställt sig och på samma sätt skedde i Kenya. Vad vi vet är att bönder inte kan överleva om de inte får priser som täcker produktionskostnaderna, det är en fundamental förutsättning för livsmedelssäkerhet! Samtidigt vet vi att priset på marknaden, Chichagobörsen och världsmarknadspriset, inte ger några garantier för att bonden får det priset. Inte heller om organisationen är sådan att bonden säljer till en mellanhand får han det priset och slutligen finner vi att om där inte finns landreformer och andra mycket strikta kontroller hur jordbruket är organiserat kommer inte priset att nödvändigtvis ändras och förhindrar inte stora bolags och jordägares, av alla slag, förmåga att driva bönderna från jorden. På Fillipinerna förekommer det ganska ofta. Så i USA säger vi alltid,nummer ett, bönder måste erhålla skälig ersättning för sina produktionskostnader,- det är grundläggande rättvisa. Det är fundamentalt.Världsmarknadspriset, CAP, etc. är relaterat till detta, men har ofta väldigt litet att göra med detta faktum,- men i fallet med dessa bönder-, det enda som exporteras på ett seröst sätt är vete och normalt används det för lokala ändamål, så om er ministers omsorger inte bara är för att tala för sin ideologi utan bryr sig om påverkan på tredje världen, borde hon ta upp helt andra frågor. Hur skall man stödja folk att vidmakthålla sina lokalt producerade lämpliga livsmedel, istället för att syssla med vete och brödprodukter".

-Hur skall vi göra-skall vi ha högre gränsskydd?

"Javisst! Helt riktigt Men jag tror- i min situation, från USAs horisont, som är annorlunda än Europa,-visst finns det likheter-, men det är helt klart att,-nummer ett-, det måste finnas kvoter som i mejeribranschen, man måste förvalta produktionen för det finns miljontals bönder, men bara ett halvdussin spannmålsbolag, så man måste förvalta produktionen,-det fordrar-, global förvaltning av spannmålsreserverna för det förekommer tex. kärnkraftsolyckor och att regioner som producerar vete råkar ut för torka, vilket händer där jag bor. Man måste sköta fördelningen och man måste ha reserver och man måste också ha mekanismer som bevakar stabilitet och kontinuitet i prissättning. Vi har bland annat p.g.a. er ministers nyliberala inställning hamnat i en situation där vi tror att det land som är villigt att subventionera sin export mest blir vinnare på världsmarknaden. Och i Gatt-rundan , även om det kallas frihandel, säger jordbruksvisionen att om det kallas miljöstödd eller om det kallas inkomststöd så kan man skjuta till obegränsat med pengar till bönderna- så Uruguay-rundan har institutionaliserat exportdumpning, så i det avseendet måste nationerna -nummer ett: revidera de jordbrukspolitiska stadgarna i uruguay-rundan och hitta nya regler som tar itu med de allvarligaste problemen, av vilka jag tror dumpning är det allvarligaste problemet. För det andra, måste de ta itu med sin nationella jordbrukspolitik och det är komplicerat i Europa, för ni har Sverige och ni har Europa. I USA har vi inte stats- eller lokal jordbrukspolitik,- vi har nationell. Men oavsett olikheterna så måste det till ett förhållningsätt till europeisk jordbrukspolitik som får folk att stanna på gårdarna, som garanterar en jordbrukarinkomst, och som garanterar lokal social service. Spannmålsbolagen..."

-Av samma slag som i Norge?

"Javisst, och som det var i Sverige innan nyliberalerna- den konservativa regeringen- jag är medveten om att de kallar sig för ett arbetarparti (SAP)".

-Även tidigare, med den subventionspolitiken- höga gränsskydd osv. gick allt till de stora jordbruken i Sverige!

"Kanhända, men inom landet måste ni bestämma er för hur mycket ni vill satsa på tex. ekologisk odling, hur mycket ni vill satsa på olika områden".

-I ord är alla mycket för en sund utveckling, även vår jordbruksminister, men på samma gång väljer hon en annan linje i praktiken på det sätt vi just diskuterat.

"Ja, och hon kommer att ruinera oss vad det gäller uthållighet och ekologiska jordbrukare, för vad som bestämmer möjligheterna för ekologiska och uthålliga lantbrukare att komma fram på marknaden- vilket är vad alla önskar- är spridningen av produktpriset mellan ekologiskt och kommersiellt och när jordbruksministern hävdar en politik som sänker priset på varor från jordbruket så sätter det ekologiska jordbrukare i en extremt farlig och svår situation. Det är vad som hände i USA."

-Tack så mycket och hur var namnet nu igen?

"Mark Ritchie från [Institute for Agriculture and Trade Policy](#)"